

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ochrana spotřebitele v rámci nového zákona o spotřebitelském úvěru

Dne 1. 12. 2016 nabyl účinnosti nový zákon o spotřebitelském úvěru (č. [257/2016](#) Sb.), dále jen „Zákon“, který nahradil dosavadní zákon z roku 2010. Z tohoto důvodu je nyní vhodný okamžik pro detailnější seznámení se s danou právní úpravou a případné podniknutí příslušných kroků pro přizpůsobení současných právních vztahů této nové úpravě. Text reflektuje vybrané nejdůležitější otázky týkající se současných tendencí zákonodárce ke zvýšené ochraně spotřebitele.



Co je to spotřebitelský úvěr

Nový Zákon o spotřebitelském úvěru zahrnuje o poznání rozsáhlejší úpravu než jeho předchůdce, jež umožňuje zvýšenou měrou chránit spotřebitele při sjednávání smluv o spotřebitelském úvěru. Samotný spotřebitelský úvěr je definován jako odložená platba, peněžité zápůjčka, úvěr nebo obdobná finanční služba poskytovaná nebo zprostředkovaná spotřebiteli. Z pohledu spotřebitele je zajisté významný institut odložené platby, spočívající jednoduše v možnosti nákupu zboží na internetu na zkoušku. Spotřebitel tak může svoji objednávku do určeného data po vyzkoušení zboží vrátit, nebo si jej ponechat, za což mu je účtována cena výrobku společně s příplatkem za tuto službu. Novinkou a zároveň výrazným projevem ochrany spotřebitelů je, že tímto způsobem odloženou platbu nelze omezovat jen na zboží od výše 5 000 Kč, jak tomu bylo za účinnosti stávající právní úpravy. Do této částky se totiž nejednalo o spotřebitelský úvěr a smlouva se tak řídila pouze obecnou právní úpravou. Odložená platba je ale může být za určitých okolností také například dohoda o splátkovém kalendáři, což v praxi zřejmě bude působit potíže.

Zákonodárce tedy zvolil široké pojetí definice spotřebitelského úvěru, která je limitována zákonnými výjimkami z působnosti a omezením působnosti (např. nepoužití zákona na úvěry financující transakce na kapitálovém trhu). Jak již bylo zmíněno v souvislosti s institutem odložené platby výše, uvedenému přispívá i fakt, že v Zákoně absentuje na rozdíl od dosavadní právní úpravy účinné do 30. 11. 2016 limitace co do výše poskytnutého úvěru a rovněž že se Zákon nově výslovně vztahuje i na spotřebitelský úvěr určený na bydlení.

Náležitosti smlouvy o spotřebitelském úvěru

Samotná smlouva o spotřebitelském úvěru musí být uzavřena v písemné formě, jejíž nedodržení ale stejně jako za stávající právní úpravy nemá za následek její neuzavření nebo neplatnost. Poskytovatel musí spotřebiteli sdělit informace stanovené zvláště pro smlouvu o spotřebitelském úvěru, smlouvu o spotřebitelském úvěru ve formě možnosti přečerpání, jakož i smlouvu o spotřebitelském úvěru ve

formě možnosti překročení. Neobsahuje-li smlouva o spotřebitelském úvěru informaci o zápůjční úrokové sazbě, o roční procentní sazbě nákladů nebo o celkové částce, kterou má spotřebitel zaplatit, nebyla-li ohledně některé z těchto informací dodržena písemná forma smlouvy, nebo nebylo-li písemné vyhotovení smlouvy obsahující tyto informace poskytnuto spotřebiteli v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat, platí, že zápůjční úrokovou sazbou je repo sazba uveřejněná ČNB, platná v den uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru (nebyla-li sjednána zápůjční úroková sazba nižší). K ujednáním o jiných platbách se pak nepřihlíží.

Podstatnou změnou oproti stávající právní úpravě tedy je, že zmiňované úročení úvěru diskontní sazbou ČNB je z důvodu nedostatku písemné formy možné pouze co se týče zákonem zvláště vyžadovaných (a ne jako dříve veškerých) informací. Sluší se rovněž poznamenat, že Zákon o spotřebitelském úvěru omezuje také některé smluvní podmínky, jimiž je např. vyloučení použití směnky nebo šeku ke splacení či zákaz zajištění, které je k okamžiku uzavření smlouvy ve zcela zjevném nepoměru k hodnotě zajišťované pohledávky (což však neplatí u spotřebitelského úvěru na bydlení). Je-li zástavou nemovitá věc nebo věcné právo k ní, zajištění je možné pouze ve formě zástavního práva a k jinému ujednání se nepřihlíží.

Informační povinnost poskytovatele úvěru

Klíčovou oblastí v rámci předmětné materie je rozsáhlá informační povinnost poskytovatele spotřebitelského úvěru vůči spotřebiteli, který je povinen veškeré požadované skutečnosti sdělovat bezúplatně a obecně v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat, nestanoví-li Zákon jinak. Mimo povinných informací uváděných v reklamě s číselným údajem o nákladech (např. celková výše a doba trvání spotřebitelského úvěru) a informací trvale přístupných spotřebiteli (např. kontaktní údaje, příklady možné doby trvání spotřebitelského úvěru) obsahuje Zákon též náležitosti předmluvních informací (poskytovaných a náležitě vysvětlených prostřednictvím speciálních formulářů, které jsou přílohami Zákona), jakož i informace poskytované během trvání závazku (např. částka a datum čerpání spotřebitelského úvěru).

Možnosti zániku závazku ze smlouvy

Spotřebitelský úvěr může zaniknout kromě řádného splacení spotřebitelem či ukončení čerpání spotřebitelského úvěru z objektivních důvodů (tzn. nezávislých na vlastní vůli) ze strany jeho poskytovatele, pokud byla tato možnost ve smlouvě na dobu neurčitou sjednána, rovněž předčasným splacením, odstoupením od smlouvy nebo výpovědí.

Předčasné splacení

Úprava předčasného splacení spotřebitelského úvěru je v zásadě shodná s úpravou dosavadní. Spotřebitel je tak oprávněn spotřebitelský úvěr předčasně splatit zcela nebo zčásti kdykoliv po dobu jeho trvání. Věřiteli pak vzniká právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru, jakož i na náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vzniknou v souvislosti s předčasným splacením. Toto právo je spotřebitel povinen uspokojit bez zbytečného odkladu, nejpozději pak do 30 dnů ode dne odeslání odstoupení.

Odstoupení od smlouvy

Spotřebitel může odstoupit od smlouvy o spotřebitelském úvěru jiným než na bydlení bez uvedení důvodu a bez jakékoliv sankce ve lhůtě 14 dnů ode dne uzavření smlouvy, resp. do 14 dnů od dne, kdy poskytovatel spotřebiteli poskytne chybějící povinné informace v listinné podobě nebo na jiném

trvalém nosiči dat. Pro toto odstoupení od smlouvy je zákonem vyžadována písemná forma a stanovená lhůta má povahu lhůty procesní, jelikož odstoupení v její poslední den postačuje odeslat. Odstoupením se smlouva ruší od počátku a poskytovatel nemůže žádat po spotřebiteli žádné plnění, s výjimkou jistiny, úroku (na nějž by poskytovateli vznikl nárok, kdyby k odstoupení nedošlo) a nevratných poplatků zaplacených poskytovatelem orgánům veřejné správy.

Výpověď

Dle Zákona je spotřebitel oprávněn vypovědět smlouvu kdykoliv, je-li spotřebitelský úvěr sjednán na dobu neurčitou. Výpovědní doba běží pouze, pokud byla sjednána, navíc nesmí být delší než jeden měsíc. V nové právní úpravě stejně jako v původním zákoně absentuje výslovný požadavek na písemnou formu pro výpověď spotřebitelského úvěru spotřebitelem. Pro úplnost se však sluší poznamenat, že poskytovatel je oprávněn smlouvu o spotřebitelském úvěru na dobu neurčitou vypovědět, pouze bylo-li to sjednáno, a to navíc výlučně v písemné formě – v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat. Výpovědní doba v tomto případě činí obligatorně nejméně dva měsíce.

Limitace sankcí a vliv na stávající smlouvy

Důležitou změnou je rovněž omezení plateb souvisejících s prodlením spotřebitele. Věřitel může se spotřebitelem pro případ jeho prodlení sjednat pouze právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vznikly v souvislosti s prodlením spotřebitele, úroky z prodlení, jejichž výše nesmí přesáhnout výši stanovenou právním předpisem upravujícím úroky z prodlení, nebo smluvní pokutu. Uplatněná smluvní pokuta přitom (s určitými výjimkami) nesmí přesáhnout 0,1 % denně z částky, ohledně níž je spotřebitel v prodlení. Důležitým prvkem ochrany spotřebitele je, že souhrnné maximum všech smluvních pokut však nesmí přesáhnout 50 % celkové výše spotřebitelského úvěru. Absolutně nejvyšší možná přípustná částka smluvní pokuty je pak 200 000 Kč.

Dle přechodných ustanovení Zákona se práva a povinnosti ze smlouvy o spotřebitelském úvěru uzavřené před jeho účinností řídí dosavadními právními předpisy. Umožňuje se však podřízení práv a povinností z takto uzavřených smluv novému Zákonu ode dne jeho účinnosti vzájemnou dohodou stran. Nový Zákon se ale i bez takové dohody může uplatnit i na smlouvy uzavřené před jeho účinností, a to v závislosti na tom, kdy se spotřebitel dostal do prodlení se splácením dle smlouvy.

Mgr. Šárka Gregorová, LL.M.

Roman Zapletal

[Schaffer & Partner Legal s.r.o., advokátní kancelář](#)

Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 506 300

Fax: +420 221 506 301

e-mail: info@schaffer-partner.cz

Další články:

- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Převodní ceny v judikatuře a sporech se správcem daně](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)